

Súd: Krajský súd Banská Bystrica
Spisová značka: 14Co/853/2014
Identifikačné číslo súdneho spisu: 6413214886
Dátum vydania rozhodnutia: 24. 11. 2015
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Anna Snopčoková
ECLI: ECLI:SK:KSBB:2015:6413214886.2

Uznesenie

Krajský súd v Banskej Bystrici v právnej veci navrhovateľky: I. H., narodená XX.XX.XXXX, bytom XXX XX. X. O. č. XXX, zastúpená splnomocneným Centrom právnej pomoci, so sídlom 810 05 Bratislava, Námestie Slobody 12, P.O. Box 125, IČO : 307 98 841, Kancelária Banská Bystrica, so sídlom 974 89 Banská Bystrica, Trieda SNP 74, proti odporcovi: POHOTOVOSTĚ, s.r.o., so sídlom 811 09 Bratislava, Pribinova 25, IČO: 35 807 598, o zrušenie rozhodcovského rozsudku a iné, o odvolaní navrhovateľky proti uzneseniu Okresného súdu Žiar nad Hronom číslo konania 4C/158/2013-30 zo dňa 28.05.2014, takto

rozhodol:

Uznesenie okresného súdu z r u š u j e a vec mu v r a c i a na ďalšie konanie.

odôvodnenie:

Napadnutým uznesením okresný súd zastavil konanie v časti, ktorou sa navrhovateľka domáhala určenia, aby zmluva o úvere číslo XXXXXXX, uzatvorená dňa 05. 11. 2008 medzi navrhovateľkou a odporcom, v časti dohody o zrážkach zo mzdy, poplatkov, úrokov z omeškania a rozhodcovskej doložky, bola vyhlásená za neplatnú. Súd zastavil konanie v tejto časti podľa ustanovenia § 103, § 104 ods. 1 a § 159 ods. 3 O.s.p. z dôvodu neodstrániteľnej prekážky ďalšieho postupu súdu a to prekážky právoplatne rozhodnutej veci. Okresný súd v odôvodnení uznesenia v stručnosti konštatoval, že nie je sporné, že navrhovateľka uzatvorila úverovú zmluvu a Stály rozhodcovský súd vo svojom rozhodnutí zo dňa 6. 9. 2010 zaviazal navrhovateľku, ako žalovanú, plniť z tejto úverovej zmluvy. Doručený rozhodcovský rozsudok, ktorý už nemožno preskúmať podľa ustanovenia § 37 zákona číslo 244/2002 Z.z. o rozhodcovskom konaní, má pre účastníkov rozhodcovského konania rovnaké účinky, ako právoplatný rozsudok (§ 35 Zákona o rozhodcovskom konaní). Právoplatný rozsudok o žalobe na plnenie vytvára z hľadiska identity predmetu konania prekážku veci rozsúdenej pre konanie o žalobe na určenie, či tu právo alebo právny vzťah je alebo nie je, vychádzajúc z rovnakého skutkového základu a z rovnakého skutku, pričom okresný súd poukázal na uznesenie Najvyššieho súdu SR zo dňa 28. 5. 2002, spisovej značky 3CdO/100/01. Nakoľko tak súd zistil, že rozhodovanie o časti neplatnosti zmluvy o úvere tvorí prekážku právoplatne rozhodnutej veci, pričom ide o neodstrániteľnú prekážku postupu súdu, v zmysle ustanovenia § 104 ods. 1 O.s.p. konanie v tejto časti zastavil. Súd následne rozhodol o trovách zastaveného konania podľa ustanovenia § 146 ods. 1 písmena c/ O.s.p. a vyslovil, že žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov konania.

Proti rozsudku okresného súdu podala navrhovateľka v zákonom stanovenej lehote odvolanie. Navrhovateľka má za to, že v konaní došlo k početným vadám, predovšetkým postupom súdu 1. stupňa jej bola odňatá možnosť konať pred súdom, čím súd znemožnil realizáciu tých práv, ktoré navrhovateľke priznáva právny poriadok Slovenskej republiky. Súd 1. stupňa pri rozhodovaní nebral do úvahy kogentné ustanovenia právnych predpisov o ochrane spotrebiteľa, vôbec sa nezaoberal dôvodmi, ktoré navrhovateľka uviedla v návrhu na začatie konania, ani sa nevysporiadal s judikatúrou, na ktorú navrhovateľka odkázala. Súd 1. stupňa taktiež podľa názoru navrhovateľky nedostatočne zistil skutkový stav veci, pretože nevykonával navrhované dôkazy potrebné na zistenie rozhodujúcich

skutočností. Navrhovateľka uviedla, že úverová zmluva uzatvorená medzi navrhovateľkou a odporcom dňa 5. 11. 2008 pod č. XXXXXXX, obsahuje viacero neprijateľných zmluvných podmienok. Poplatok za poskytnutý úver predstavuje sumu vo výške 165,97 eur, z čoho vyplýva, že skutočné úročenie je v prepočte vo výške 120 % ročného úroku. V danom prípade ide o zmluvu o spotrebiteľskom úvere podľa zákona číslo 258/2001 Z.z. o spotrebiteľských úveroch, na ktorú sa subsidiárne vzťahuje Občiansky zákonník. Z formy a obsahu zmluvy o úvere je zrejmé, že sa jedná o takzvanú formulárovú zmluvu, ktorej predtlač formulára mal odporca už pripravenú a dopisoval do nej iba konkrétne údaje týkajúce sa navrhovateľky. Je tak nepochybné, že navrhovateľka pri uzatváraní zmluvy o úvere s odporcom nemala reálnu možnosť individuálne vyjednať žiadne podmienky zmluvy o úvere, ani všeobecných podmienok úveru. Predmetná zmluva o úvere, ako aj všeobecné úverové podmienky, obsahujú celý rad neprijateľných zmluvných podmienok, ktoré spôsobujú značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech navrhovateľky - spotrebiteľa. Jednou z nich je zaškrtnutie kolónky „výkon povolania“ bez jednoznačného preukázania a vyhodnotenia, aké povolanie navrhovateľka v čase podpisu zmluvy o úvere vykonávala a či úver bol v danom prípade skutočne poskytnutý na výkon tohto povolania. K znevýhodneniu navrhovateľky došlo aj vo vzťahu k informáciám, s ktorými je povinný veriteľ oboznámiť spotrebiteľa pred uzatvorením zmluvy, taktiež vo vzťahu k náležitostiam zmluvy o spotrebiteľskom úvere, k výške odplaty regulovanej všeobecne záväzným právnym predpisom, ako aj neuvedením základného porovnávacieho údaje - ročnej percentuálnej miery nákladov. Navrhovateľka taktiež zmluvnú pokutu považuje za neprijateľnú zmluvnú podmienku upravenú v článku 4 VPPÚ, pričom zmluva o úvere obsahuje aj ďalšie neprimerané sankcie. Taktiež zmluva o úvere obsahuje v článku 6 VPPÚ aj ďalšiu neprijateľnú podmienku a to denný úrok z omeškania vo výške 0,025 %, ktorý je v rozpore s právnymi predpismi upravujúcimi občianskoprávne vzťahy. V danom prípade za to isté porušenie právnej povinnosti (omeškanie so splátkami) bol dohodnutý niekoľkonásobný postih - zmluvná odmena, zmluvná pokuta, náhrada škody, ale aj poplatky za upomienku a za náklady spojené s vyhľadáním dlžníka. Ďalšími neprijateľnými zmluvnými podmienkami sú zabezpečenie úveru zrážkami zo mzdy a blankozmenkou, ktoré vytvárajú značnú faktickú nerovnováhu v rámci úverového vzťahu v prospech odporcu. Taktiež navrhovateľka uviedla, že odporca, ako nebanková spoločnosť, zneužil pri uzatváraní zmluvy o úvere ľahkovážnosť a súčasne aj núdzu navrhovateľky spočívajúcu v nemožnosti hrať si základné a nevyhnutné životné náklady z jediného príjmu, ktorým bol v tom období opatrovateľský príspevok navrhovateľky. Odporca sa pritom nijako nezaujímal o bonitu navrhovateľky. Navrhovateľka taktiež argumentovala, že rozhodcovský rozsudok, ktorý má tvoriť prekážku res iudicata, bol vyhlásený na základe rozhodcovskej doložky, ktorá je neprijateľnou zmluvnou podmienkou v spotrebiteľskej zmluve, z čoho vyplýva jej absolútna neplatnosť. Okrem toho podkladom pre rozhodnutie v rozhodcovskom konaní bola blankozmenka, pričom takéto zabezpečenia záväzkového vzťahu zo spotrebiteľskej zmluvy je taktiež neprijateľnou zmluvnou podmienkou. O neprijateľnosti rozhodcovskej doložky si však konajúci súd vôbec neurobil úsudok aj napriek tomu, že mu to ukladá ako povinnosť ex offio nielen národné, ale aj európske právo a judikatúra Súdneho dvora Európskej únie. Rozhodcovský rozsudok nemôže byť záväzný, ak je zjavné a nepochybné, že rozhodcovský súd rozhodoval na základe absolútne neplatného titulu. Všeobecný súd v takomto prípade pri rozhodovaní nie je a nemôže byť viazaný rozhodcovským rozsudkom a nič nebráni, aby na tento vôbec neprihliadal. Taktiež navrhovateľka označila rozhodnutie okresného súdu za nepreskúmateľné a nepresvedčivé. S poukazom na uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5Obdo 44/2011, musí byť z vyhotovenia uznesenia súdu 1. stupňa, ktorý zostavil konanie z dôvodu prekážky res iudicata zrejmé, čoho sa odporca domáhal v predchádzajúcom (v rozhodcovskom) konaní, na akom skutkovom základe, taktiež znenie výroku rozhodnutia, ktoré má tvoriť prekážku veci rozhodnutej, petit, ktorý navrhovateľ urobil v zastavovanom konaní vrátane skutkových tvrdení, o ktorý sa tento návrh opieral. Uznesenie súdu 1. stupňa uvedeným požiadavkám nezodpovedá. Navrhovateľka považovala za nutné poukázať na skutočnosť, že nemala reálnu možnosť brániť sa v rozhodcovskom konaní. Navrhovateľka na podporu svojich odvolacích dôvodov poukázala na viaceré konkrétne rozhodnutia všeobecných súdov, ako aj na nálezy Ústavného súdu SR. V závere odvolania navrhovateľka uviedla, že naliehavý právny záujem na určení neprijateľnosti zmluvnej podmienky v spotrebiteľskej zmluve (§ 80 písm. c/ O.s.p.) vyplýva priamo zo zákona. Navrhovateľka v pozícii spotrebiteľa, ako slabšej strany v spore, má právny záujem na tom, aby sa odstránil nezákonný stav vyvolaný odporcom a nebola tak vystavená sankciám za nezaplatenie plnenia, ktoré je v rozpore s dobrými mravmi a so zákonom. Vzhľadom na množstvo neprijateľných zmluvných podmienok, ako aj nejasne formulovanú zmluvu o úvere spolu s VPPÚ, potom navrhovateľka navrhuje, aby odvolací súd uznesenie okresného súdu zrušil a vrátil vec súdu 1. stupňa na ďalšie konanie.

Odporca sa k odvolaniu navrhovateľky nevyjadril.

V dôsledku odvolania krajský súd, ako súd odvolací, vec preskúmal v medziach daných ustanovením § 212 ods. 1 O.s.p. a bez nariadenia pojednávania v súlade s ustanovením § 214 ods. 2 O.s.p. napadnuté uznesenie okresného súdu podľa ustanovenia § 221 ods. 1 písm. f/ a h/ O.s.p. zrušil a podľa ustanovenia § 221 ods. 2 O.s.p. vec vrátil súdu 1. stupňa na ďalšie konanie.

Podľa ustanovenia § 103 O.s.p. kedykoľvek za konania prihliada súd na to, či sú splnené podmienky, za ktorých môže konať vo veci (podmienky konania). Ak ide o taký nedostatok podmienky konania, ktorý nemožno odstrániť, súd konanie zastaví. Ak vec nespadá do právomoci súdov alebo ak má predchádzať iné konanie, súd postúpi vec po právoplatnosti uznesenia o zastavení konania príslušnému orgánu; právne účinky spojené s podaním návrhu na začatie konania zostávajú pritom zachované (§ 104 ods. 1 O.s.p.).

Len čo sa o veci právoplatne rozhodlo, nemôže sa prejednávať znova (§ 159 ods. 3 O.s.p.).

Predpokladom toho, aby konanie mohlo začať, riadne prebehnúť a súd mohol vydať rozhodnutie, je splnenie všetkých procesných podmienok vyžadovaných zákonom. Medzi základné procesné podmienky, ktoré je súd povinný skúmať ex officio a to v každom štádiu konania, je skutočnosť, či tu nie je daná prekážka res iudicata - veci právoplatne rozhodnutej, ktorá bráni tomu, aby prebiehalo súdne konanie v tej istej veci, o ktorej už bolo súdom (resp. iným príslušným orgánom) právoplatne rozhodnuté. Prekážka res iudicata je daná, ak na súde (resp. inom príslušnom orgáne) už v čase podania návrhu bolo skôr prejednané a právoplatne rozhodnuté konanie v totožnej veci, teda veci, ktorá má rovnakých účastníkov konania, rovnaký predmet konania a sú tu dané rovnaké skutkové okolnosti, od ktorých sa návrh odvodzuje. Res iudicata je procesnou prekážkou konania, ktorá je neodstrániteľná. Neodstrániteľné nedostatky konania majú ten procesný dôsledok na postup súdu, že súd nemôže pokračovať v konaní a konanie o návrhu, ktorý bol podaný neskôr, podľa ustanovenia § 104 ods. 1 O.s.p., zastaví.

Odvolací súd preskúmal správnosť napadnutého uznesenia okresného súdu a konštatuje jeho jednak obsahové a formálne nedostatky, ako aj jeho vecnú nesprávnosť z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia veci.

Obsahové a formálne nedostatky spočívajú v nedostatočnom odôvodnení napadnutého uznesenia okresného súdu. Odvolací súd pritom poukazuje na závery obsiahnuté v uznesení Najvyššieho súdu SR sp. zn. 5Obdo 44/2011 zo dňa 13.01.2012 v skutkovo a právne obdobnej veci, ktorým NS SR zrušil rozhodnutie prvostupňového i druhostupňového súdu a vyslovil, že z vyhotovenia uznesenia súdu prvého stupňa, ktorým sa zastavuje konanie pre prekážku právoplatne rozhodnutej veci, musí byť jasné, čoho sa žalobca domáhal v predchádzajúcom konaní a na akom skutkovom základe, znenie výroku rozhodnutia, ktoré má tvoriť prekážku veci rozhodnutej, žalobný návrh, ktorý žalobca urobil v zastavovanom konaní, vrátane skutkových tvrdení, o ktorých sa tento návrh opiera. Samozrejmosťou sú tiež údaje o účastníkoch predchádzajúceho a daného konania, z ktorých je zrejmé, že ide o totožné osoby. Zo samotného uznesenia nie je jasné, čoho sa žalobca domáhal v konaní, o ktorom rozhodoval rozhodcovský súd a na akom skutkovom základe, znenie výroku rozhodnutia rozhodcovského súdu, ktoré má tvoriť prekážku veci rozhodnutej a žalobný návrh v zastavovanom súdnom konaní, vrátane skutkových tvrdení, o ktoré sa návrh opiera. Napadnutému uzneseniu tiež chýbajú presné údaje o účastníkoch rozhodcovského konania a daného konania, z ktorých je zrejmé, že ide o totožné osoby.

Uznesenie súdu prvého stupňa uvedeným požiadavkám nezodpovedá. Súd prvého stupňa sa v odôvodnení uznesenia len obmedzil na veľmi stručné a neúplné konštatovanie, že „navrhovateľka uzatvorila úverovú zmluvu a Stály rozhodcovský súd vo svojom rozhodnutí zo dňa 6. 9. 2010 zaviazal navrhovateľku, ako žalovanú, plniť z tejto úverovej zmluvy“. Súd pritom v odôvodnení uznesenia nešpecifikoval ani o ktorý konkrétny rozhodcovský rozsudok sa jedná, identifikovaný spisovou značkou, akých účastníkov konania, o akom nároku rozhodcovský súd rozhodoval, na akom skutkovom a právnom základe a ako tento rozhodcovský súd rozhodol. Takouto neurčitosťou odôvodnenia potom súd v odôvodnení svojho uznesenia neuviedol, na základe čoho a porovnaním ktorých konkrétnych údajov dospel k záveru o totožnosti veci, totožnosti účastníkov konania, totožnosti nároku a totožnosti

skutkových a právnych okolností v oboch konaniach a teda dospel z záveru o existencii prekážky postupu súdu res iudicata - veci už skôr právoplatne rozhodnutej, ktorá tvorí prekážku vo vzťahu k tomu istému skutku tých istých účastníkov konania v konaní o posúdenie (určenie platnosti) práva alebo právneho vzťahu. Odôvodnenie súdu v takom znení, ako je obsiahnuté v odvolaní napadnutom uznesení, zjavne neobstojí, pretože je nepostačujúce a nepresvedčivé.

Okrem konštatovania obsahových a formálnych nedostatkov odôvodnenia uznesenia súdu konštatuje odvolací súd aj vecnú nesprávnosť záveru, ku ktorému súd dospel a to v dôsledku nesprávneho právneho posúdenia veci.

Z návrhu na začatie konania je zrejmé, že jeden z dôvodov, na základe ktorých sa navrhovateľka domáha určenia neplatnosti Zmluvy o úvere č. XXXXXXXX zo dňa 05.11.2008, je neplatnosť rozhodcovskej doložky, ktorá mala založiť legitimitu rozhodcovského rozsudku a celého rozhodcovského konania. Z odôvodnenia rozhodnutia súdu nevyplýva posúdenie platnosti, resp. neplatnosti rozhodcovskej doložky. Súd sa tak ako s prvoradou otázkou nezaoberal viazanosťou rozhodcovského rozsudku pre súd. Okresný súd sa absolútne nevysporiadal s dôvodmi neplatnosti uvádzanými navrhovateľkou v návrhu, a to, že rozhodcovská doložka je neprijateľnou zmluvnou podmienkou, a teda aj absolútne neplatnou zmluvnou podmienkou. V prípade dôvodnosti tohto argumentu by na vydanie rozhodcovského rozhodnutia neexistovala právomoc rozhodcovského súdu a z neprijateľnej rozhodcovskej doložky nemohol nadobudnúť práva ani povinnosti žiadny subjekt. Právny záver o existencii prekážky res iudicata v dôsledku skoršieho rozhodnutia rozhodcovského súdu totožných účastníkov v totožnej veci je ale opodstatnený len vtedy, ak bol rozhodcovský rozsudok vydaný na základe platne uzavretej rozhodcovskej zmluvy alebo rozhodcovskej doložky - iba platná rozhodcovská doložka alebo rozhodcovská zmluva totiž zakladá oprávnenie rozhodcovského súdu prejednať a rozhodnúť spor medzi dodávateľom a spotrebiteľom. Ak je rozhodcovská doložka (zmluva) absolútne neplatná, treba mať na zreteli, že jej absolútna neplatnosť (negotium nullum) nastáva bez ďalšieho priamo zo zákona (ex lege), v dôsledku čoho sa na takúto doložku (zmluvu) hľadí tak, ako keby nebola nikdy dojednaná. Na dôvod zakladajúci absolútnu neplatnosť právneho úkonu musí súd vždy prihliadnuť, a to aj bez návrhu (ex officio). Nie je totiž možné akceptovať rozhodcovský rozsudok, pre vydanie ktorého nebola daná právomoc rozhodcovského súdu. Išlo by o akceptáciu „rozhodnutia“ nevykonateľného, majúceho účinky paaktu, ktorý by nemohol založiť prekážku právoplatne rozhodnutej veci. Vzhľadom na to by záver súdu prvého stupňa o tom, že konaniu v prejednávanej veci bráni prekážka právoplatne rozhodnutej veci (res iudicata), obstál iba za predpokladu, že rozhodcovská doložka, na základe ktorej vydal rozhodcovský súd predmetný rozhodcovský rozsudok, nie je neprijateľnou zmluvnou podmienkou, resp. že rozhodcovská doložka je platná.

Neplatná rozhodcovská doložka nemôže založiť právomoc rozhodcovského súdu, pretože rozhodcovský rozsudok vydaný bez platnej rozhodcovskej doložky alebo rozhodcovskej zmluvy nepredstavuje prekážku veci právoplatne rozhodnutej pre občianskoprávne konanie o určenie neplatnosti spotrebiteľskej zmluvy (uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 29. januára 2015 sp. zn. 3 Cdo 27/2011).

Takýto záver, teda posúdenie platnosti či neplatnosti rozhodcovskej doložky v napadnutom uznesení okresného súdu akcentuje. Súd prvého stupňa prípadne neuviedol dôvody, prečo sa touto otázkou, ako zásadnou pre možnosť konštatovania prekážky res iudicata, nezaoberal a tak rozhodnutím súdu prvého stupňa bolo porušené právo účastníka konania na prístup k spravodlivému súdnemu konaniu a takýmto postupom a rozhodnutím súdu o zastavení konania bez zákonného zdôvodnenia došlo k odňatiu možnosti konať pred súdom.

Na základe uvedených dôvodov potom odvolací súd napadnuté uznesenie okresného súdu podľa ustanovenia § 221 ods. 1 písm. f/ a h/ O.s.p. zrušil a podľa ustanovenia § 221 ods. 2 O.s.p. vec vrátil súdu 1. stupňa na ďalšie konanie.

Rozhodnutie bolo prijaté senátom Krajského súdu v Banskej Bystrici pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu odvolanie nie je prípustné.